HANDLEIDING

UTAUT2-Screener

Nele A.J. De Witte
Fien Buelens
Tom Van Daele

Psychologie en Technologie
Expertisecentrum Zorg en Welzijn
Thomas More Hogeschool

1. Inleiding

De interesse in de implementatie van nieuwe technologieën voor gezondheidszorg en welzijnsvoorzieningen stijgt. Ondanks de voordelen die digitale toepassingen kunnen hebben op vlak van kostprijs, beschikbaarheid van laagdrempelige zorg en extramurale opvolging van cliënten, blijft implementatie vaak bijzonder uitdagend. Om technologie goed te kunnen inbedden in de praktijk van de gezondheidszorg en welzijnsvoorzieningen is het noodzakelijk om inzicht te krijgen in de waargenomen barrières voor het gebruik van deze toepassingen bij zowel professionals als eindgebruikers.

De Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT) van Venkatesh, Morris, Davis en Davis (2003) integreerde reeds verschillende modellen tot een omvattend model dat de verschillende determinanten van (intentie tot) gebruik van nieuwe technologische toepassingen in kaart brengt. De belangrijkste determinanten in dit model zijn uitkomstverwachting, inspanningsverwachting, sociale invloed en faciliterende condities. Dit model werd later opgevolgd door de UTAUT 2 (Venkatesh, Thong, & Xu, 2012) waarin de determinanten hedonische motivatie, prijswaarde en gewoonte toegevoegd werden om de acceptatie van informatietechnologie bij consumenten in kaart te brengen. In beide modellen wordt er ook een belangrijke rol voorzien voor leeftijd, gender en ervaring als moderatoren van de invloed van de determinanten op gedragsintentie en uiteindelijk gebruik van technologie.

Het UTAUT-model werd enkele jaren geleden reeds omgevormd en vertaald tot Nederlandstalige vragenlijsten voor professionals in geestelijke gezondheidszorg en hun cliënten (Vlaamse UTAUT vragenlijsten; De Witte & Van Daele, 2017). Het huidige vernieuwde instrument speelt in op de vragen uit de praktijk na verschillende jaren gebruik van de voorgaande instrumenten. Het is korter, breder inzetbaar, bruikbaar voor zowel eindgebruikers als professionals en laat toe om een totaalscore te berekenen. Daarnaast integreert het nu ook factoren uit het UTAUT2-model. De Engelstalige UTAUT2-Screener werd gevalideerd en gepubliceerd (De Witte, Buelens, Grassini, & Van Daele, 2026). Bij gebruik en rapportering kan je deze referentie ook opnemen:

> De Witte, N. A. J., Buelens, F., Grassini, S., & Van Daele, T. (2026). Acceptance of Digital Health and Well-Being: The Development of the UTAUT2-Screener. *Journal of Technology in Behavioral Science*. https://doi.org/10.1007/s41347-026-00683-7

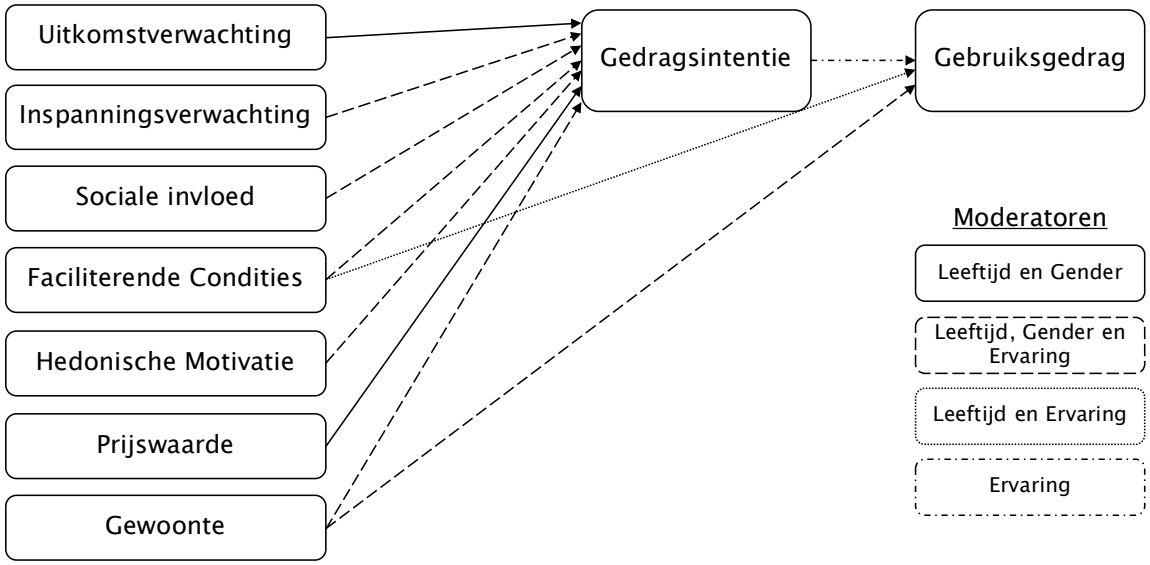
Deze handleiding betreft de Nederlandstalige vertaling van het instrument.

2. Doel van de vragenlijst

De UTAUT2-Screener bevraagt zeven determinanten, drie moderatoren en de gedragsintentie uit het UTAUT2-model met als doel om meer inzicht te krijgen in de noden en barrières voor de implementatie van technologische toepassingen door professionals en eindgebruikers in de sector van gezondheidszorg en welzijnsvoorzieningen. Deze informatie is belangrijke input voor het beleid en voor richtlijnen rond het gebruik en de implementatie van technologische toepassingen.

3. Eigenschappen van de vragenlijst

De UTAUT2-Screener bevat alle schalen en moderatoren uit het UTAUT2-model. Figuur 1 geeft een overzicht van de factoren en hun onderlinge relatie op basis van het UTAUT2-model.

FIGUUR 1. HET UTAUT2 MODEL DAT OPGENOMEN WERD IN DE VRAGENLIJST

Gedragsintentie, of de mate waarin een professional of gebruiker de intentie heeft om een technologie in de toekomst te gebruiken, wordt voorspeld door zeven determinanten, met name:

- **Uitkomstverwachting**: de mate waarin deze technologie voordelen zal bieden en personen zal helpen in het bereiken van hun doelen (die in dit geval gesitueerd kunnen worden in het aanbieden of ontvangen van diensten van gezondheidszorg en welzijnsvoorzieningen).
- **Inspanningsverwachting**: het gemak waarmee een persoon denkt deze technologie te kunnen toepassen.
- **Sociale Invloed**: de mate waarin iemand gelooft dat belangrijke personen in zijn netwerk het gebruik van deze technologie aanmoedigen.
- **Faciliterende condities**: de mate waarin de professionals en gebruikers percipiëren dat er middelen en ondersteuning beschikbaar zijn om deze technologie te gebruiken.
- **Hedonische motivatie**: de mate waarin er plezier wordt ontleend aan het gebruik van deze technologie.
- **Prijswaarde**: de mate van compromis tussen de ontvangen voordelen en de kost voor het gebruik van deze technologie
- **Gewoonte**: De mate waarin personen de neiging hebben om de technologie automatisch gebruiken dankzij leerervaringen. Aangezien veel technologieën nog geen hoge penetratiegraad bereikt hebben in gezondheidszorg en welzijnsvoorzieningen en het gebruik van dergelijke toepassing vaak tijdelijk en op indicatie is, is de predictor gewoonte niet altijd relevant voor in het kader van technologie in deze context.

In tegenstelling tot de voorgaande UTAUT-vragenlijsten wordt elke schaal slechts aan de hand van 1 item bevraagt in deze vragenlijst. Om dit item op te stellen werden de thema's die aan bod komen in de huidige items van de UTAUT2 gebundeld in 1 item. Twee auteurs (FB en NDW) maakten onafhankelijk van elkaar een combinatie-item voor elke schaal van het UTAUT2 model. Daarnaast werd er ook aan Microsoft Copilot (een generatieve AI-tool) gevraagd om per schaal een item te maken dat alle thema's uit de verschillende items includeerde. Vervolgens bespraken de auteurs de items om zo tot een consensus te komen. Bij de originele UTAUT-vragenlijst uit 2003 werd er vaak gebruik gemaakt van de voorwaardelijke wijs (bijv. "It would be easy for me to become skillful at …"; "Het zou gemakkelijk zijn voor om vaardig te worden in …") terwijl de UTAUT2 eerder de aantonende wijs gebruikt (bijv. "It is easy for me to become skillful at …"; "Het

is gemakkelijk voor mij om vaardig te worden in …"). Gezien de lage penetratiegraad van sommige technologiëen in gezondheidszorg en welzijnsvoorzieningen, werd er beslist om in de UTAUT2-Screener vragenlijst de voorwaardelijke wijs aan te houden bij item 1 en 2. Om wille van die lage penetratiegraad bevraagt de gedragsintentie (item 8) intentie tot gebruik van technologie in het geval dat implementatie aangewezen is. De moderatoren of individuele verschillen (leeftijd, gender en ervaring) worden meegenomen in de vragenlijst (items 9, 10, 11) waardoor de vragenlijst 11 items in totaal bevat. Het onderwerp van de items is "deze technologie", dewelke gespecifieerd wordt in de instructies van de vragenlijst.

Om tot de huidige Nederlandse vragenlijst te komen, werden de Engelse items (De Witte et al., 2026) vertaald door twee personen met de Nederlandse moedertaal die gecertificeerd zijn in de Engelse taal op C1 niveau. Vervolgens gebeurde er een onafhankelijke back-translation door twee andere personen[1]. Deze vier medewerkers gingen vervolgens in overleg tot er een finale kwaliteitsvolle Nederlandstalige vragenlijst bekomen werd. Tabel 1 geeft een overzicht van de Nederlandstalige items. De items kunnen aangeboden worden in een willekeurige volgorde.

TABEL 1. NEDERLANDSTALIGE ITEMS VAN DE UTAUT2-SCREENER

Item-nummer	Item	Schaal
1	Deze technologie zou nuttig zijn en zou me helpen om dingen sneller te verwezenlijken.	Uitkomstverwachting
2	Deze technologie zou gemakkelijk zijn om te leren, te gebruiken en vaardig in te worden	Inspanningsverwachting
3	Mensen die belangrijk voor me zijn, mijn gedrag beïnvloeden of wiens meningen ik waardeer, vinden dat ik deze technologie moet gebruiken.	Sociale invloed
4	Ik heb de middelen en kennis of hulp van anderen om deze technologie te gebruiken.	Faciliterende condities
5	Deze technologie gebruiken is aangenaam of leuk.	Hedonische motivatie
6	Deze technologie is redelijk geprijsd en heeft een goede prijs-kwaliteitverhouding	Prijswaarde
7	Het gebruik van deze technologie is een gewoonte voor me geworden.	Gewoonte
8	Wanneer aangewezen, plan ik om deze technologie in de toekomst te gebruiken of frequent te blijven gebruiken.	Gedragsintentie
9	Ik heb ervaring in het gebruik van deze technologie in deze context o Nee o Beperkt o Meer dan beperkt	Moderator (ervaring)
10	Ik ben …. jaar oud	Moderator (leeftijd)

[1] Forward translation uitgevoerd door Fien Buelens en Nele De Witte, back translation uitgevoerd door Tom Van Daele en Eva Van Assche.

11	Hoe zie jij jezelf? Ik zie mezelf als een… o Man o Vrouw o Anders, namelijk: …… o Wil ik niet antwoorden	Moderator (gender)

De instructies van de UTAUT2-Screener zijn bewust kort en neutraal gehouden met de mogelijkheid om zelf te specifiëren welke implementatie van technologie het onderwerp van de vragenlijst wordt. Je kan hiervoor gebruik maken van onderstaande lijst (Tabel 2) met brede categorieën en definities gebaseerd op De witte, Joris, Van Assche, & Van Daele (2021a, 2021b). Daarnaast kan je in het tekstkader ook een andere categorie toevoegen (bijv. artificiële intelligentie) of een specifieke toepassing (bijv. een eigen smartphone applicatie) met een korte, neutrale definitie. Om voldoende specifieke antwoorden te verkrijgen, is het aanbevolen om in het tekstkader ook de specifieke implementatiesetting of context toevoegen ("Toegepast in de context van…"). Dit kan bestaan uit bijvoorbeeld geestelijke gezondheidszorg, welzijnsvoorzieningen, algemene ziekenhuizen, etc..

TABEL 2. CATEGORIEËN EN DEFINITIES DIE GEBRUIKT KUNNEN WORDEN IN DE INSTRUCTIES VAN DE UTAUT2-SCREENER (GEBASEERD OP DE WITTE ET AL., (2021A, 2021B)).

Online hulp, wat verwijst naar het gehele en diverse aanbod van digitale interventies (bijv. smartphone applicaties, online zelfhulp, beeldbellen, etc.).
Smartphone applicaties, wat verwijst naar interventies die mobiel aangeboden worden via de smartphone. Deze bestaan zowel in de vorm van zelfhulp als in combinatie met ondersteuning van een professional die (a)synchroon de voortgang opvolgt en/of feedback geeft.
Teleconsultaties (conventionele hulp, maar online), wat verwijst naar professionals die hun diensten en gesprekken online aanbieden via synchrone of asynchrone media. Synchrone communicatie betekent dat de gebruiker en professional op hetzelfde moment ('live') contact hebben in de online ruimte via bijvoorbeeld beeldbellen of chat. Bij asynchrone communicatie wordt er geen directe uitwisseling verwacht, denk hierbij aan bijvoorbeeld e-mail.
Computerinterventies, wat verwijst naar interventies aangeboden via een computer of laptop, omvatten bijvoorbeeld online platformen of geïnstalleerde software. Deze bestaan zowel in de vorm van zelfhulp als in combinatie met ondersteuning van een professional die (a)synchroon de voortgang opvolgt en/of feedback geeft.
Virtual Reality (VR), wat verwijst naar de beleving van een immersieve computer-gesimuleerde driedimensionale omgeving of 360° video door middel van een headset.
Wearables, wat verwijst naar sensoren en toestellen die op het lichaam gedragen kunnen worden en op een non-invasieve manier tijdens het dagelijkse leven fysiologische en gedragsmatige data kunnen verzamelen, bijv. een smartwatch of fitnesshorloge.
Sociale media, wat verwijst naar bijv. fora of platformen zoals facebook die zich ook kunnen lenen tot het aanbieden van methodieken voor zorg en welzijn en vooral worden gebruikt voor lotgenotencontact en het activeren van het sociale netwerk.

4. Scoring

Items 1 tot en met 8 worden gescoord op een schaal van 1 tot en met 7 met de volgende betekenis:

1 Helemaal niet akkoord

2 Niet akkoord

3 Enigszins niet akkoord

4 Noch akkoord, noch niet akkoord

5 Enigszins akkoord

6 Akkoord

7 Helemaal akkoord

Deze items bevragen elk een andere belangrijk determinant of potentiële barrière voor technologiegebruik en kunnen dus op zichzelf geïnterpreteerd worden. In sommige gevallen is een bepaalde schaal minder relevant voor een toepassing. Zo kan de schaal 'Gewoonte' bijvoorbeeld niet relevant zijn in het meten van acceptatie van een VR behandeling voor vliegangst bij een gebruiker. In dit geval zou ervoor gekozen kunnen worden om deze schaal niet af te nemen, hoewel men indachtig moet zijn dat het verwijderen of toevoegen van constructen aan het model een invloed kan hebben op de rol van de overige predictoren (Blut et al., 2022).

Items 1 tot en met 7 kunnen ook gesommeerd worden tot een totaalscore die inzicht geeft in aanwezige barrières en facilitators van gebruik van de technologie in de huidige context. Hoe hoger deze totaalscore is, hoe minder barrières een participant ervaart en hoe groter de kans op succesvolle implementatie van de betreffende technologie. De totaalscore kan gaan van 7 tot en met 35. De overige items worden niet meegenomen in de totaalscore, maar bevragen rechtstreeks de gedragsintentie (item 8) of belangrijke moderatoren van de relatie tussen de bovenstaande determinanten en intentie tot gebruik.

Referenties

Blut, M., Chong, A. Y. L., Tsigna, Z., & Venkatesh, V. (2022). Meta-Analysis of the Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (UTAUT): Challenging its Validity and Charting a Research Agenda in the Red Ocean. Journal of the Association for Information Systems, 23(1), 13–95. https://doi.org/10.17705/1jais.00719

De Witte, N. A. J., Buelens, F., Grassini, S., & Van Daele, T. (2026). Acceptance of Digital Health and Well-Being: The Development of the UTAUT2-Screener. *Journal of Technology in Behavioral Science*. https://doi.org/10.1007/s41347-026-00683-7

De Witte, N., Joris, S., Van Assche, E., & Van Daele, T. (2021a). Technologische en digitale toepassingen in zorg & welzijn: een richtingwijzer.

De Witte, N. A. J., Joris, S., Van Assche, E., & Van Daele, T. (2021b). Technological and Digital Interventions for Mental Health and Wellbeing: An Overview of Systematic Reviews. Frontiers in Digital Health, 3(December), 1–10. https://doi.org/10.3389/fdgth.2021.754337

De Witte, N. A. J., & Van Daele, T. (2017). Vlaamse UTAUT-vragenlijsten. Antwerp. Retrieved from https://expertisetoegepastepsychologie.be/utaut/

Venkatesh, V., Morris, M. G., Davis, G. B., & Davis, F. D. (2003). User acceptance of information technology: Toward a unified view. MIS Quarterly: Management Information Systems, 27(3), 425–478. https://doi.org/10.2307/30036540

Venkatesh, V., Thong, J. Y. L., & Xu, X. (2012). Consumer acceptance and use of information technology: Extending the unified theory of acceptance and use of technology. MIS Quarterly: Management Information Systems, 36(1), 157–178. https://doi.org/10.2307/41410412

Bijlage 1

UTAUT2-Screener

Deze vragenlijst peilt naar de houding tegenover en het gebruik van technologische toepassingen in de gezondheidszorg en welzijnsvoorzieningen. De onderstaande vragen gaan meer specifiek over de volgende implementatie van technologie:

[Je kan hier aanvullen over welke technologie en welke setting het gaat, zie ook handleiding of onderstaand voorbeeld: Online hulp, wat verwijst naar het gehele en diverse aanbod van digitale interventies (bijv. smartphone applicaties, online zelfhulp, beeldbellen, etc.).]

		Helemaal niet akkoord	Niet akkoord	Enigszins niet akkoord	Noch akkoord, noch niet akkoord	Enigszins akkoord	Akkoord	Helemaal akkoord
1	Deze technologie zou nuttig zijn en zou me helpen om dingen sneller te verwezenlijken.	1	2	3	4	5	6	7
2	Deze technologie zou gemakkelijk zijn om te leren, te gebruiken en vaardig in te worden.	1	2	3	4	5	6	7
3	Mensen die belangrijk voor me zijn, mijn gedrag beïnvloeden of wiens meningen ik waardeer, vinden dat ik deze technologie moet gebruiken.	1	2	3	4	5	6	7
4	Ik heb de middelen en kennis of hulp van anderen om deze technologie te gebruiken.	1	2	3	4	5	6	7
5	Deze technologie gebruiken is aangenaam of leuk.	1	2	3	4	5	6	7

6	Deze technologie is redelijk geprijsd en heeft een goede prijs-kwaliteitverhouding	1	2	3	4	5	6	7
7	Het gebruik van deze technologie is een gewoonte voor me geworden.	1	2	3	4	5	6	7
8	Wanneer aangewezen, plan ik om deze technologie in de toekomst te gebruiken of frequent te blijven gebruiken.	1	2	3	4	5	6	7

9. Ik heb ervaring in het gebruik van deze technologie in deze context.

- □ Nee
- □ Beperkt
- □ Meer dan beperkt

10. Ik ben ☐ jaar oud.

11. Hoe zie jij jezelf? Ik zie mezelf als een …

- □ Man
- □ Vrouw
- □ Anders, namelijk: ☐
- □ Ik wil liever niet antwoorden

CONTACT

Nele De Witte | Onderzoeker
nele.dw@thomasmore.be

VOLG ONS

www.thomasmore.be
www.digitalmentalhealth.be

THOMAS MORE